

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

ע"מ.

עין משפט
נר מצוה

(א) לקמן ק"ט: (ב) נעיל
(ג) ע"מ: (ד) ז"ל
שכר: (ה) ז"ל לשכר
(ו) ז"ל לשכר.

תורה אור השלם

1 והארץ לא תמכר
לצמחת כי לי הארץ כי
גרם ותושבים אתם
עמדי: ויקרא בה כג

לרכוש שאני. שמה תפול תחמיו בגשר או שתשליכונו בלחת הפחמים: ואין לו עליו. אין לשוכר על המשכיר: אלא תרעומת. שהשכיר לו חמור כחובה: דשייך למיגר. מולא חמור אחר כאלו לשוכר: אם יש בדמים. של נבילה: ליקח. בו חמור כל שהוא: יקח. וישלים

דרכו דהא שיעבד לו חמור זה ותנן במתניו(ט) מתה חייב להעמיד לו חמור אחר. ומשני בשאין בדמיה ליקח: ופרכינן ואם יש בדמיה לשכר. ימכור שוכר זה את הנבילה באשר הוא שם וישכור חמור לעצמו דהא שיעבד לו חמור זה ותנן במתני' מתה חייב להעמיד לו חמור אחר: לא מכלינן קרנא. וכי תנן במתני' חייב להעמיד לו חמור [אחר] היכא דמתה עבודה בבית העלים דמוסף ולוקח חמור ולא כליא קרנא אבל למוכרה ולהוציא הדמים לשכור אחרת לא: ישא האילן. מי שמישקן אילן לחצירו כי הני משכנתא דסורא דכתבי במשגל שניא אילין מיוקח ארעא דא בלא כסף לעיל (ד' סו:): שניסא אסורין בו. לבקע עניס ולשרוף דאי שריף ליה ליה כליא קרנא דמלוה ואי שריף ליה מלוה כליא קרנא דלוה: הדרא ארעא. דדהא זו סהן לוקחין בדמי העלים ושמה יפגע יובל בתוך שני המשכונא וקא כליא קרנא דלוה: שאינה חוורה ויובל. אלא ימתין עד ששים ותחזור לו: והארץ לא תמכר לנמיוסו. כאלו פירש לך טעמו של מלות יובל. אלמא אין היובל מוציא אלא קרקע שאם לא הייתה מלות יובל הייתה נלממת: ה"ג אלא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נובל. דלא כליא קרנא: ניללחיה לזיבי. אי לא למכילא קרנא חייש ל"ל ליקח בו קרקע יבקע המלוה את העלים וישרפם: וימנין דשלמו ליה ימי משכנתא. שנים שהיה האילן ממושקן לו יכלו לפני היובל ארבע או חמש שנים ואותן שנים יאכל ליה את הפירות קודם שתשוב לבעלים ולעולם מכלינן קרנא: אם נתן. את השכר ואפילו כולו: לא יעול. כדמפרש לקמיה דהתובע ידו על התחמוה: אם נתן לא יעול. בתמיה. והלא טענת התובע נכריא וחוקה מטענת התובע דלמיר ליה הב לי היא ספינתא גופא דהא אמרת לי ספינה זו ואנא מייחיתא כאלו חמרא ואוליך למקום שהתנית דהא אנא יין סתם אמרי וכיון דבעל היין יכול להשלים תנאו חייב הספן להעמיד לו ספינה: ינמא

דברי ר"ש בן אלעזר שהיה ר"ש בן אלעזר אומר אם בדרך הילוכה נישלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לא חייב להעמיד לו חמור ומי מצית מוקמת לה כר"ש בן אלעזר והא קתני רישא השוכר את החמור והבריקה או שנשתתתה אומר לו הרי שלך לפניך ואילו ר"ש בן אלעזר אמר השוכר את החמור ילרכוב עליה והבריקה או שנשתתתה חייב להעמיד לו חמור אמר רבה בר רב הונא לרכוב עליה שאני אמר רב פפא יוכלי זכוכית כלרכוב עליה דמי אמר רבה בר רב הונא אמר רב השוכר את החמור לרכוב עליה ומתה לו בחצי הדרך נותן לו ושכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אי דשכיה לאגורי תרעומת מאי עבידתיה אי דלא שכיה לאגורי אגרא בעי למיתב ליה לעולם דלא שכיה לאגורי ומשום דאמר ליה אילו בעית למיתב עד הכא לאו אגרא בעית למיתב היכי דמי אי דא"ל חמור סתם היא חייב להעמיד לו חמור אחר אי דא"ל חמור זה היא יש בדמיה ליקח אם יש בדמיה לשכור ישכור רב למעמיה דאמר רב לא מכלינן קרנא דאתמר השוכר את החמור ומתה לו בחצי הדרך אמר רב אם יש בדמיה ליקח יקח לשכור אל ישכור ושמואל אמר יאף לשכור ישכור במאי קמפולגי רב סבר לא מכלינן קרנא ושמואל סבר מכלינן קרנא מיתביב^ט יביש האילן או נקצין שניהם אסורין בו כיצד יעשה ילקח בו קרקע והוא אוכל פירות והא הכא כיון דכי מטי יובל קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא הכא במאי עסקינן דזבין ליה לשייתין שנין דאמר רב חסדא אמר רב קטינא מנין למוכר שדרה לששים שנה ישאיה חוורת ביובל שנאמר יהאראץ לא תמכר לצמיתות מי שאין שם יובל נצמחת יש שם יובל אינה נצמחת יצתה זו שאע"פ שאין שם יובל אינה נצמחת סוף סוף לבי מטו שיתין שנין קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא אלא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נובל ה"ג מסתברא דאי סלקא דעתך בזמן שהיובל נובל ומכלינן קרנא נצלחיה לזיבי ונשקליה אי משום הא לא קשיא זמנין דשלמו שני משכנתא מקמי יובל אי נמי דמטו ליה זוזי ופריק לה ארבע וחמש שנין מקמי יובל ת"ר השוכר את הספינה ומכרה לה בחצי הדרך ר' נתן אומר האם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יטול הריבוי במספנה זו ויין סתם אם נתן אמאי לא יטול יטול ליה הב לי ספינתא דאנא מייחיתא חמרא אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יטול

אילו עד הכא בעית למיתב א"א אגרא בעית למיתב. תימה דהשתא מיהא דלאו עד הכא צעי למיתב למה יתן לו שכר וי"ל דהא דקאמר לעולם דלא שכיה לאגורי היינו לפי אותן דמים שהשכיר מזה אבל צפתי פורתא ימלא איהשכיר והרי נהנה במה שצא עד כאן לך נותן לו חצי שכרו ואין לךין לפחות המשכיר משכרו מה שזה נותן עמה יותר מעט מכאן ואילך כיון דהוא אנוס א"ג כגון שיוכל למכור סמורתו במקום שמת החמור וירויח בה ויש סותרים הדעה שאין מצויאן סמורתן אלא עד כאן יתן חצי שכרו: ואם יש בדמיה לשכור ישכור רב למעמיה. ה"מ לשנויי דאין בדמיה לשכור אלא רוב פעמים יש בדמיה לשכור והאמת משני ליה והא דלמך בסוף פרק השואל (לקמן דף קג.) אי דלמך בית זה ונפל אזולא ליה ולא אמר אס יש בדמיה לרב ליקח יקח ולשמואל אפילו לשכור ישכור דהתם אין הבית עומד למכר אלא להספיק עליו ולחזור ולבנותו כבתולה וכיון דל"ל בית זה ונפל אין למכרו וגם לא קבל עליו להספיק יצאה צבנין בית זה אלא בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור בו כל זמן שיוכל וכי נפל אזולא אבל חמור שמת אין עומד אלא למכרו בדמים ולכן יש בדמיה ליקח יקח לשכור ישכור: והא הבא דבי פטי יובה. ולביתא גופא א"ש א"ש דהשתא נמי דליקח הקרקע קרי כליא קרנא מ"מ נפקא מינה ללוה דלא ליללח לזיבי דזמנין דשלמי ימי משכנתא מקמי דלימטוה יובל או איתרמי ליה זוזי ופריק ואכיל מרתי או מלת שנין קמי יובל אבל לרב דלמך לא מכליא ליה קרנא קשה ליה דמ"מ כליא קרנא כיון שלנסוף לא משאר הקרקע ציד הלוה: במובר שדרה א"ס שנה. קס"ד כיון דלומן ארוך כ"כ מוכר לו לא משכי כליא קרנא: אילימא ביין סתם וספינה זו אם נתן אמאי לא יטול

מד א ב מ"י פ"ה מהל'
שכירות ה"א וע"י
בהגות ובמ"מ סתם עשין
פט טושי"ע ח"מ ט"י ט'
ספיק ח:
בה ג מ"י שם הלכה ג
ועיין בהגות
ובמגיד משנה טושי"ע שם
ספיק ב:
בו ד מ"י שם טושי"ע שם
ספיק ג:
בו ה ו מ"י שם טושי"ע שם
ספיק ד:
ושי"ע שם ספיק ג:
בח ז מ"י פ"ה מהל'
שמיטה ויובל הלכה ג
ג סתם לארץ ערה:
בט ח מ"י פ"ה מהל'
שכירות הלכה ג
סתם עשין פט טושי"ע ח"מ
ט"י ט' שם ספיק ד:
ג ט מ"י שם טושי"ע ספיק
ב:

אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יטול אלא אפילו לא נתן יש לו לתת כל השמירות שהרי קנה המשכיר כל השמירות במשיכת השוכר את הספינה כיון שזמון המשכיר לקיים תנאו או אפילו בלא משיכה כיון שמשכיר יכול לקיים א"כ מולו גרם והרי כחומר בו ויתן לו מחצי הדרך שלא הלך כפועל בטל וקשה דלמתי יתן לו כלל מחצי הדרך שלא הלך אפילו כפועל בטל כיון שארבע אונס הא אמרינן לעיל (דף עו.) היכא דהשוכר אנוס דלמך מיטרא דא"ל להשקותה דהוי פסידא דפועלים ומשמע לעיל דכל אונס שאירע לבעה"ב שלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלים והכא נמי על כרחך פריך שיתן אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך מדניתח ליה הא דקתני אס נתן לא יטול דמשמע אס נתן כל שכרו לא יטול כלל ומיכין ריב"ן דלעיל שהפועלים לא אבדו כלום רק שנתבטלו אין נותן להם כלום אבל הכא שהמשכיר הפסיד ספינתו כפועל בטל מיהא אית ליה כיון שזמון לקיים תנאו: